

HAJDUDOROGI UJSÁG

TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Hónap: Egész évre 6 K. — I. félév: Egész évre 3 K. Fél évre 3. — Fél évre 4. Negyedévre 1. 50. — Negyedévre 2. Egyes szám ára 6 fillér.		Felelős szerkesztő: BALOGYI LÁSZLÓ Kiadótulajdonos: HOROITZ J. GYULA	Főszerkesztő: Dr. SZERVÁNSZKY IMRE	Figyelem! Hetenként vasárnap reggel. A lap szellemi részét illető mindenem közleményét a szerkesztőséghez, hirdetésekét és a lap szétküldésére vonatkozó megkereséseket a kiadóvaltalos kell küldeni. Kéziratot nem adunk vissza.
------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--	-----------------------------------------------------------------------------------	----------------------------------------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Dr Vályi János

eperjesi g. kath. püspök
1837-1911.

Gyászlobogók jelzik a szomorú árvaságot, mely püspöke halálával az eperjesi gör. kath. egyházmegyét érte. Folyó hó 19-én rövid betegség után, életének 74-ik évében meghalt Dr Vályi János, eperjesi gör. kath. megyés-püspök. Könyvek között bucsuzunk el tőle, aki elhagyott minket, hogy a jobb hazában jutalmát vegye az Istentől, akinek dicsőségét szerezni törekedett minden tétellel.

Dr Vályi János született 1837. szeptember 22-én Ó-Vencsellón, Szabolcs megyében, papi szülőktől. Lelke vágyát követve, a papi pályára lépett. Ungváron végezte el a négy hittani évet, azután püspöke a bécsi Szent Ágostonról elnevezett felső papnövölde intézetbe küldte, hol theologiai doktori fokot nyert. Hazajöve, püspöke Satorajia Ujhelyre küldte káplánnak, onnan rövid idő múlva már az ungvári püspöki liceumba került vissza 1871-ben s ott az egyházjog és történelem tanára volt, amely állásban talalta 1882. évi október 11-én kelt püspöki kinevezése.

Püspökké 1883. május 20-án szentelték fel Ungváron.

Dr Vályi Jánost, akár mint hazafit, akár mint fópasztort tekintjük, mindkét

tekintetben mintaszérű, szilárd jellemű férfúnak ismertük. Egyházmegyénk igazi atyja volt. Híveinek sorsa, állapotai iránt mindig élénken érdeklődött s intézkedéseinek, rendeleteinek figyelembe szokta venni. Aranyos jó szívének számtalan jellel halmozta el papjait és híveit. Mikködszében nem szerette a zajt, hajlama arra készítette, hogy csendben és minden feltűnés nélkül dolgozzék. Kerülte a lármás ünnepeket s a királyi udvar fényében — habár erre, mint püspöknek sokszor lett volna alkalma — sohasem sűtkérezett, sőt ellenkezőleg, a lehető legerényebben élt, szorakozást, pihenést nem ösmert. Egyszerű életmódi folytán elég szerény püspöki jövedelméből sokat takarított meg s ezt mind népnevelési, oktatási célokra, pap-özvegyek, árvák, pápi nyugdíj és hitélet fölgerjesztésére, kápolnák, templomok építésére fordította. Másfél milliót tesznek ki azok az adományok, melyeket Dr Vályi János püspök a magyar kultúra oltárára letett.

Egyik régi és kedvelt eszménye volt a hazai gör. kath. egyházban már évszázadok óta szünetelő apácai intézménynek létesítése illetve felújítása. E célból apácánövendékeket neveltetett a nagyszombati római katolikus Orsolya szűzeknél, oly célzattal, hogy az általa létesítendő leánynevelő intézet vezetését ezekre a görög katolikus apácákra fogja bízni.

A leánynevelő intézet már tető alá jutott, de a jó lsten másképp döntött. Nem engedte meg az elhunytak, hogy püspöki kormányzásához fűződő e legszebb intézményének teljes befejezését, valóságát

megérhesse. Megfogtak nyilni a közel jövőben az intézet falai, hogy keblökbe fogadják az istenes nevelést váró gyermekek nagy seregét, de ő már nem lesz jelen, csak lélekben s e nemes léleknek legzebb jutalma lesz ama dicsének, amelyet az ártatlan gyermekek fognak emlékének hangoztatni.

Mi dorogiak, különös háldra vagyunk emléke iránt kötelezve. Ovezette 1900 ban azt a küldöttséget, mely a pápa Öszentésére elé zarandokolt a magyar liturgia érdekében. Ő beszélt s ő nyujtotta át XIII. Leó pápának a magyar oltári nyelv elismerésére kérélemző emlékiratot. Tudvalóleg a küldöttség fogadtatása akadályokba ütközött, sőt a magyar liturgia megemlése is ellátott, de Vályi püspök kijelentette, hogy keresztül vízi a fogadtatást és a memorandum átadását, még, ha püspöksége kerül is.

Keresztül is vitte és a magyar gör. katolikusok óhaját a pápa trónja előtt el is mondta.

Mi dorogiak, kik a magyar liturgia iránti mozgalomnak már évtizedek óta vezetői vagyunk, szintén gyászlobogók tűzünk templomunk tornyára a gyászír hallattára. Hídeg őszi szél lobogtatja azt s mintha a természet maga is gyászolna és hozzájárulna a fájdalomhoz — hideg, borongós őszi időz év változott a csak pár nap előtt oly szép őszi időjárás.

Lelkünkbe zárjuk emléket és koporsójára tesszük elismerésünk és hálnak babérkoszoruját.

T Á R C A.

A zsidó fiu.

(Egy talmudista barátom elbeszélése nyomán.)

Ira: Rothmann Adolf.

(Folytatás.)

III.

Az éjszaka még ridegebb, még sötétebb, még komorabb lett. — A szerie eltérülő hótakará a koboldkékes szini öltötte magára; míg a süri felhőtömeg — mely eltakarja az ég barátságos kéjét, a kiváncsiság aranyos-szemű csillagokat s az ujszilott holdnak ezüstbőzött sarlóját — a moszatos okker színet vette fel s ugy nézett ki, mintha csak egy foltokkal tarkított rongyos ponyva volna oda kifeszítve.

Mordecháj otthagya barátjait s a meleg, othonos szobáját és menekült ki a komor, fantasztikus, ködös éjszakába. Hogy miért? Maga se tudta. Valami nyugtalantotta. Valami hajította. Valami kizökkent, kimondatahatal gondolatok cikáz-

tak, forrtak agyában, mely azonban átszötte, átette magát egész lényébe.

A füléig huzta le gyűrődött, kopott kalapját. Összehuzta magát a kevés melegeit tartó kabátját s ment előre. Ment előre céltalanul.

A friss, hideg levegőtől kissé magához tért; csilapult idegeinek feszültsége s nyugodtan kezdett gondolkodni. Kereste az okot. Kereste a fonalt. Miért marcangolják szívét oly különös gondolatok?

Korán reggel, amikor még homályos volt a szobája, az ablaknál tanult elmélyedve. S bizonyos emlékezett rá, hogy látta az oláh — haramia hibern álló — félszemű Petrut az országzat a falvak felől Naszód felé baktatni. Kecskebőr süvegét mélyen szeméire huzta, mely alól azonban kémlelőde tekintetett ide-oda. Cundráját pedig egészen a fejebujáig huzta fel. Mi lehet az oka annak, hogy Petru ennyire beburkolózott? Talán fáztott? Nevegséges. Petru nem fázik. Petru a hegyekben lakik. Petru olyan, mint lakótársa a hegyekben, — olyan mint a farkas. Nem fázik. Tehát Petru csak felismerhetetlenné akarta magát tenni. Bizonyára kémedett a szomszéd — Ricskó erdeses honvédekül megszólított — falvakban. Különböben mit kereshetett Petru a honvédekül

megszólított falvakban. Petrunak kerülni kell a honvédek, s mert már sok rossz fát tett a tűzre. Tehát az oláhok akarnak itt készülni valami véres, valami borzasztó dologra.

Mennél tovább gondolkozott, annál jobban erősödött sejtelme. Eszébe jutott, hogy három héttel ezelőtt egy oláh subancót halotta, ki nagy böbesédséggel fecsegette el neki, hogy Hurbán oláh vezér a szomszédos Naszódtól keletre fekvő hegyekben tartózkodik s teregeti össze oláhjait. S Hurbán egy cseppet sem különbözik elődjétől, s minden emléki oltá harmabszékűt. Hurbán most is bizonyára — mint szokott — oláhjai élén rabolni, gyilkolni akar.

Mordecháj, ki tisztafélti fiu lévén, ismerte a rokonszenves, józan gondolkozás, tisztá magyar parasztoi, megantúta őket szeretni s midőn az oláhok közzé e vidékre került, az első perctől fogva gyűlölni kezdte ezt a tolvaj, bolyhos-süvegcs, cundrás, tisztátalan népséget s midőn most piszkos, szúrós, véres kezeikkel mélyen kezdtek beynyulni a magyar nemzet történetébe, a gyűlölet utalattái fűt bejensejten. S szelid lelkiéletének dacára érezte magában, hogyha hatalmában volna, tulajdon két kezével, lelkiismeretfurdalás nélkül tudná belőlük kiszorítani bűnös lelkeiket.

A hétről.

A »Hajdunánds« című lapjaink, mely magdát hajdunándsi választókörlet (l) hivatalos politikai közlönyének nevezi, válságos napokat él. Legutóbbi számában már a főszerkesztő azt a kerést intézi a a felelős szerkesztőhöz, hogy legyen szives az ő nevére a lap homlokáról leírni. De maga a felelős szerkesztő is lemond a további szerkesztésről, egy újságköté miatt elene megindított fejelemly vizsgálat folytán.

Lapjaink, mely legtelegb csak a hajdunándsi 48-as és függetlenségi párt közönye lehet, de semmiesetre sem viselheti a választókörlet összes, nem csekély számban 67-es elvt választói »hivatalos politikai közlöny« címét, magdát radikálisnak és demokratának nevezte és hitte. Engedtessek meg nekem, hogy a mai válságát is emek tudjam be.

A radikális irány nem a hajdunándsi közönség irányja, sőt ez az irány ott meglehetősen idegen és ellenzenves.

Hajdunánds derék népe-jó magyar, színmagyar, földet turoz gazda. Már pedig ez a fajta sósásem volt radikális, sőt bizonyos értelemben sósásem volt demokratá. Ellenkezőleg konzervatív a legjavából. A magyar ember a földdel együtt öröklött ósineket szokásait, nézeteit, elveit, melyekhez épp oly göröcsen ragaszkodik, mint földjéhez. Ennek folytán a »Hajdunánds« radikális demokráta volta nem igen lehetett szuggesztív hatásal a jó hajdunándsi közönségre, de másra sem.

Lapjaink radikálisága a szabadkőművesek dicsőségesben s a »kerlekültségek« párosult sötét feudalizmus elleni dírgödelmekben, majd legutóbbi szembeszédéseken merült ki.

Ezek a »radikális«, »demokratá« sb. kifejezések, kiforratlan eszmék inkább csak jelszavak, melyek nem az emberek meggyőződéséből fakadnak, de nem is bocsátják le gyökerüket a létnek, irtoznak tőlük, mert sok oly eszmét tőlünkbe sárba, amely nekünk szent és érinthetlen.

A személyeskedés már nem annyira idegen nekünk, itt is előfordul, de hogy mennyire veszedelmes, mutatja a »fejelemly vizsgálat«.

Egyébektől a a személyeskedés jelenséget a kényelmesből megfigyelhetés kedvéért nagyító üveg alá vesszük és a szigorú tárgyilagosággal egybevetve színházaink szerint elnevezjük, egy a tárgyilagosít Európá, míg a személyeskedés a Balkán. Már amit a világ a szó általi értelemben Európá és Balkán alatt ért.

A nyugati kultúrát ugyanis röviden Európának szokták nevezni.

Ugy véljük, hogy lapjaink új vezetői meg fognak hozniak fordulni, hogy mi feljöljük meg a lap további irányát. Jól tudják ők is, hogy a radikálisizmus már dekadencia, degenerálás, melyei a vallásosság, a történelmi mult tisztelete, erős nemzeti érzés és az erkölcsi fejelemlyesség nem tlr meg. Nem tlr meg Hajdunánds józan és konzervatív népe sem.

Mi Herzegh Jencs, kiváló publicistánk nevével valljuk.

»A magyar társadalom csak egy teljesítheti feladatait a jövőben, ha a régi időkbeli örökösök nemzeti tökélyét, faji sajátosságait, hagyományait, hajlamait és tehetségeit teljesen beillesztli a megváltozott idők kereteibe és alapjává teszi a speciális magyar művelődésnek.

* * *

Mult számunkban vezércikkeltünk »Közönségünk közölgatásai bajairól«. Ugy véljük, hogy ebben tisztevelőink nem hibosk és ezt a véleményünket, jobban mondva meggyőződésünket most is fenntartjuk. A hibát inkább a »felsőbb hatalóságokban« és a »rég időkbeli vezetőink mulasztásában« láttuk. Ezt a tendenciát némelyek zokzon verték tőlünk, mert szerintük ez sérti a vezető körökben Hajdudorog iránt az újabb időkben kétségeltelen mutatózó jóindulatot. Távól áll tőlünk disszonás hangokká zavarni ezt a jóindulatot, mely elvégre csak Hajdudorog javára válik. Azt hisszük, városunk érdeke senkinek sem fekszik jobban a szívében, mint annak a hetenként megjelenő nyolc oldalas kis újságnak, mely városunk java, fejlődése ügyében látozt napvilágot. A mostoha elbánsá tekintetében inkább a mult időkbe céloztunk és semmit sem akartunk annak a jóindulatnak értékeiből levonni, amely fellérőll mostanában kezd reánk sugározni. Sőt ünneppelen meggyérjük, hogy mi leszünk az elsők, kik a jóindulatnak első eredményéért, azt kellő értékre felelve, hálás szívvel mondunk köszönetet.

Csodaszép képslapok olcsó árban

Horovitz J. Gyula papirkereskedéseben
HAJDUNÁNÁSON, (a városházával szemben.)

Es ez az érzés a fiatal tanulmista fiuban nem volt csoda. Hissz ezerszámra gyilkolták ekkor a védelmen magyar falvak lakosait s gyujtoztak fel felettük házaikat. Nappalról sötét éjt s éjből világos nappalt csináltak.

Ezért Mordecháj mindinkább érzi a lelki-furdalást a magának tett szemrehányást, hogy a látottak felett miért síkolt el egy közömbösen. De azért ha csak kell s ha tehet valamit — részen lesz.

Mordecháj ezzel az elhatározással megállott. Körilnézett. Naszodott látta maga előtt. Az oláh fészek szinte beburkolódzott az éj homályába. Sehöl egy csipetnyi fény. — Mindenütt csak sötétség.

Sötétségbe burkolóztak a városotl északra és keletre fekvő, lépcsőzetesen magasodó hegyek, melyek olyképen emelkednek, mintha azt a természetet óriások részére gardicsoknak teremtetten volna.

Mordechájra ez a barátságatlan táj rossz benyomást tett. De valami bálsajtelimől úgyze ment figyelve tova.

Közben visszatekintett az országra s látta a chanuka-lángcsóktóló kivilgított ablakokat. — A glóriás fénytol szegélyezett ugrandozó, aranyos lángcsóka a távolság miatt összefolytak — s miként két hatalmas lángoszlop — világotlított. S amint így figyelt állásba helyezkedett, a szál a dalolót tanulmistaét egyes hangoszlányait is hozta.

Mordecháj e barátságatlan tájon egyedül, körülveve a sötétségtől, úgy tekintett a lángok

felé, mint egy tengeren hánkyódó hajó a mesziről itogató világsötét-toronyra.

A lángokba nézve elmerengett és jóleső melancóliusk álomba merült. A lángok visszaidéztek elébe a multat. Szinte maga előtt látta annak alakjait, hőseit. Látni vélte az őst Matijiljubit őt hős fiatal, kik fellázadtak Antiochus helytartója: Apelles ellen, midőn azt parancsolá az őst fapápnak, hogy Zeus bátyján fellitölti olátra előle léteérden. Az agg hős őt fiatal fegyvert ragadott s legyőzte Apellet és poraszólt.

Az őt fiu között felismerni vélte Juda Makabib, ki kisded, csupán guerrilla-harcokra volt sergével tönkre tette Gorgias nyugyezeren eregével. A hősök mind-mind elvonultak előte. S itt elgondolá, hogy sok vonásokban mily nagy a hasonlat a háromezer év előtti Izrael s a mai magyarság önmédelmi harca között. Mindkettőt egy hatalmasból, erősebb elnyomó ellen harcolt önállóságáért és szabadságáért.

Majd önkéntelenül felsóhajtott:

— Isten! Izraelt akkor megsegítetted. Légy most a magyar nemzet fegyvereivel is!

Ebben a pillanatban úgy érezte, hogy szive hatalmasat dobban s a vér majd megfagy ereiben. Kelet felől — mint a lava — ereszkedett alá a hegyekről az oláh áradat. Zugott, morgott, rengett a föld. A naszódi oláh nádfeleles házak ablakból most már mintegy parancs-szóra egymásután csillámlott ki a meggyujtott cécészek világa. Itt-ott egy-egy mordálylyal, kással, villával felgyverkezett alak lépett ki a házakból, viskók-

A görög katolikus magyar püspökség.

— Vitatott kérdések. —

Eme cim alatt Vargha Gyula Géza munkács egyházmegyei áldozópap, cónonjogtudományok szigorlatosa, okleveles középiskolai és szakvizsgáda siktéma-intézetii hituinar tollából a görög katolikus magyar püspökség kérdéséről teljes egészében érdekes riport jelent meg.

Nagy szakismerettel és széles látókörrel a kérdéshez és az ügy iránti forró szeretete és kiolthatatlan lelkesedése tör elő minden sorából. A riport első felében tárgyilagos és ügyes elmutattatás oszlaten teszszere talál, míg másik részében igazán sajnáljuk, hogy megüti filünkét egy két olyan hang is, mely azt a látszóat keit-heti, hogy az egész mi tulajdonképp egy mozgalom népszerűsítése, annak ez uton való helyeslése érdekében is iródot meg. Bár ez nem von le a munka értékeiből, de szerietük feltenni, hogy a szerző azért adata ki azt, s azért nyult a magyar püspökség kérvényezésére ügyben megindított, két mozgalom megbirálásának kényes megvitádsához és megbirálásához, mert az eszme iránti rajongása szereténe a kitért ellentéték kiegyenlítésé ha egy lépésel is előbbre vinni és távol állott tőle az a szándék, hogy a budapestiek által megindított mozgalom dicsősítésével a hajdudorogi vikáriátusság és állandó végreható bizottság oly hatalmas és nagy sulyú állásfoglalását megkisebbitse, azoknak értékeiből és becseiből a legcsekélyebbet is levonjon.

Rövid eszmeutatán után, melyben fejezetti, hogy az embernek mindkét világa természetes fejlődés alá van vetve, redter a magyar liturgia kérdésének ismertetésére, fejlődésére és immár senki által meg cefalóthat és el nem vitatható jogosságának kimutatására.

Szent Pál apostolnak a korintusiakhoz írt leveleiből vett idézettel: »Halát adok Istennek, hogy mindnyájatok nyelven szólok. Az anyaszent-egyházban inkább akarok 5 ígét érthetőleg szólni, mint tízezer szót idegen nyelven« fejezvezi le

ból, kik nagy zsigongással csatlakoztak a többehez.

— Csend legyen! — hallatszik ki egyszerre a zsigongásból egy mely torokhang. Hurbán mondotta ezeket. Szavait nyomban csend követte. Csak a sokaság lépéseinek csikorgása hallatszott a fagyos hóban.

— Ha ordítani fogtok, — kidált most egy másik, — feliaszjátok majd a honvédeket a falvakban, aztán jay minekünk; mig ha csendben leszünk, álmaikban fogjuk őket házaikban megpörkölni.

Mordecháj felismerte e hangot. Ezt a félszemű Petru mondotta.

Mordecháj gondolataiból most már elpárolgott a dicső mult s itt volt előtte a rémes valóság. Jól sejtett. Gyorsan átlátta a helyzetet és határozott. Hogy rendes körülmények között előbb legyen a falvakban e vérszomjas, vágott, félvad haramiaknál, azt nem is gondolta. Mindössze vagy kétszáz lépessel volt előnyben. Megfordult s futni, rohanni kezdett.

Mordecháj testalkatra nézve olyan volt, mint a többi szégyeslyorsu tanulmista. Lapos-mellű, vézna, gyenge. Hiss fiataláságuk kilenc-tized részét négy fal között töltik a talumban buvárvadók.

Már az első percekben érezte a fíradtságot. De azért szaladt, rohant lankadatlanul.

Közben visszatekintett s látta, hogy az oláhok nem nyomulnak előre. Nem bővölk. Hanem a cónösségrőló következtetve egy helyben állnak mozdulatlanul, kövé meredten. Mi lehet az?

191
azokat,
rettek v
alapja.
ellenesei
foglatlak
hivatkoz
nyelven
Ez
ki és bi
nak is le
Fe
liturgiku
gáda el
időtől k
nak ne
További
eme me
rúthen
beszélő
nyelvet
ként fil
miután
ték, ara
s az ne
szere a
zik az e
viték be
És ezek
nyelven
»a többi
bálva va
tek az e
hozza fe
görög r
saiba a
összeáll
let vége
Ez
liturgiá
M
nem po
szertart

M
dát láto
tovább.
Ei
mig az
No
menküki
Sz
heülti,
M
rázdát
tovább.
K
várna
éjszakk
védek
Ej
Meggill
Pár pill
M
nál két
a hava
jdrta át
alietan

F

azokat, akik épp a szentírásra hivatkozással szeretnék vallani, hogy a magyar liturgiának nincs alapja. Nem különben olvas ezen eszme ama elnevezése is, akik a tridentini zsinat kánonjában foglaltakat igyekezének maguk mellett igazságnak feltüntetni, mert éppen annak XX. kánonjára hivatkozik, amely szerint a liturgiának a név nyelven végrehajtásának lehetősége bennfoglaltatik.

Ezekből kiindulva az ezekre támaszkodva fejti ki és bizonyítja be hogy a görög magyar liturgiának is létjogosultsága van.

Felsorolja, hogy amíg a nyugati egyház liturgikus nyelvnek egyet a holt latin nyelvet fogadta el, addig a keleti egyház már a legregyebb időktől kezdve a nem holt, hanem inkább elavultnak nevezhető görög nyelvet használja annak. További fejtegetésében red mutat, hogy nemcsak eme még ma is jól érthető, hanem az orosz és ruthén dialektusok igen hasonló és ezen nyelvet beszélő népek által könnyen megérthető ó-szláv nyelvet is elfogadta Róma. Legeklátásabb példaként ünnelt fel a görög melchikhi esetét, akik miután a rítusban használt nyelveket nem értették, arab liturgiáikat a Szentszék elismertették, s az nemcsak ezt tette, hanem, az arabítás szűrése a könyveket maga készítette. Végül hivatkozik az oláh liturgiára, amelybe azt a nyelvet vették be, amely a mai irodalmi nyelvi azonos. És ezekből megállapítja, hogy a görög és latin nyelvben kívül, melyek dominiátum az egyházban »a többi liturgikus nyelvnek, habár csizólászerint approbálva vannak is, mindnyájan értékesek használatuk az egyházba becsempvésé». De bizonyossággal hozza fel a nemzeti nyelv jogosultságára, hogy a görög rítus nem veszi kisegítő nyelvi szertartásába a nép nyelvet, hanem az már úgy van összedűlve, hogy bevonja a népet az istentisztelet végzésébe.

Ezután reátr, hogy miért fogadta a magyar liturgiát a Szentszék oly idegenkedve.

Mint kellett meggyőzni, hogy a küzdelem nem politikai sovínizusból folyik, hogy a latin szertartásuk aggodalma, miszerint a magyar li-

turgiának elismerése níluk is hason mozgalmat idézhet elő, mennyire hibávaló, hogy nem a kormány megárosítási politikai tervének eszköze s hogy a görög katolikus magyarok nem léte mily rosszakarú vad.

Történelmi visszapillantást vet a görög katolikusok múltjára, amelynek legkimagaslóbb évszáma 1649, amikor is a munkásai egyházmegyében először katolikus magyarok által megköltött Unioval kezdődött a »gör. kath. magyarok vallási és nemzeti öntudatának felébredése».

Azután elmondja, hogy a szertartásnak, énekeknek magyar nyelvre való difordításába mely érdemeket szerzett De Camilles József apostoli helynök püspök, Bacinszky András volt hajdudorogi pap, Kirschfalussy György ungvári tanár, Korucsy Mihály gálcsécsi majd újhelyi, Roskovicz Ignác hajdubüszörömyeni lelkész. A püspökök közül mint förtalmat a mozgalmat Pócsi püspök, Popovics püspök pedig a hatvanas években határozott ígérteit tett, hogy a pápánál közbenjár, miszerint a magyar istentiszteletet és a magyar püspökséget kieszóközölje.

Majd az újabb események közül a Farkas Lajos által megindított 1866-iki eseményekről és az 1898. évből alakult országos bizottság ténykedéséről emlékezik meg és elismeréssel adózik néhai Farkas Lajos emlékének, és Szabó Jenő főrendiházi tag és Melles Emil budapesti apátplébános az országos bizottság elnöke és egyik tagja iránt, kik legújabbban a magyar liturgia ügyének kiváló és fáradhatatlan munkásai.

Ez a rövid vázlatla a munka első felének, melyet örömmel ösmertünk, mint igazán a magyar püspökség és a magyar liturgia irodalmi termékeinek egy ligyes és gazdag adalékát.

A másik fele az, melyben mint már fentebb is mondtuk oly hangu irány van, melyet szívesebben nem látunk volna e sorokkal kapcsolatosan. Sem az állandó végrehajto bizottságra, sem rénk dorogiakra nem a leghizelgőbb, de most és ebben a keretben polemikába bocsájtkozni nincs szándékunk, csak egy két tényt helyesbítünk a történelmi valósághoz hiven ragaszkodva.

Az mindenekelőtt magunkévá tesszük mi is, hogy az Országos bizottság vezetői férfianak és ügyben hervadhatalan érdemeik vannak és a küzdelemekben is az elsősk közt voltak, valamint irodalmi tevékenységük is egyedül álló.

De talán Hajdudorognak is vannak érdemei és talán nem oly kétesek, és a dorogi álláspontnak is van némi rációja talán több, mintahogy ott apostrofálta van: »... minden rigébb keletti mozgalom onnan indult ki, ott mondatott az első magyar mise (12), onnan folytak rigebben a támadások visszaverése (17)... s stb.

Elvitatlanul tény az, hogy az állandó végrehajto bizottság a megbízatását az 1868. évi országos gyűlésből nyerte, s hogy ugyanezen gyűlés a magyar püspökség kérvényezését és felállítását, Hajdudorog székhellyel óhajította és kérémetek.

Készebevonhatatlan, hogy a napféregyesítés ügyét leszmáttá; e két bizottság közös megegyezéssel tett eddig minden lépést és egyetértve haladt előre egymást erősítve, egymás tekintélyt úgy felelte, mint letele kölcsönösen nevelve és a szent ügyért a harcot testvéri szeretettel küzdve.

Es valjon, ha a görög katolikus Hajdudorogot nem tartja elég áldozatkésznek, mi készíti, hogy a kálvin Róma, Debrecennek nyujtsa az

elsődséget? És amint elismeri, hogy a debreceni görög katolikusok küzdelme a püspöki székhelyért az ismert formában törvényes és nobilis volt, miért tagadja meg ugyanazt a szept. 12-iki vikárius értekezletről, holott ott éppugy foglaltatott állást a püspöki székhely kérdésében, mint azt egy egyháztanács tette, mint azt az 1868. évi országos gyűlés jónk látta; annyival is inkább, mint a hadrozalathoz hivatottak az egyes egyházak megbízottaitól állottak.

Ezeket elmondva, örömmel ragadjuk ki az egyik remek óhaját: »... a szeretet Istene egyégy olvaszja a lelkeket, a szent ügy érdekében a hiúság elszáll a keblekből és alkotnak egy család a szeretet érzelmében... és ha erre építve visszhangra találva, úgy a feltett három kérdésre is a legmértőbb válasz, hiszünk, mihamarabb megadandók, mert akkor megszűnnek a látszó jogserelmek, mert nem két ösvényen haladva küzdenének a mert egységes tábor állana az ügy szolgálatában.

Szózat az ifjúsághoz.

»Kie a fiatalág, azé a jövő. Örök igazság.« Ezt átérve, ez igazságtól indittatva indította meg a mozgalmat *Ujhelyi Andor* parochus, szt. széki tanácsos, hogy a fiatalág, Hajdudorog jövőndobéli olozlopat egy társaságra »Hajdudorogi Katolikus Legényegylet«-be gyűjtse össze. A Hajdudorogi Katolikus Legényegyletnek célja: »Hajdudorog és vidékén lakó ifjak szellemi érdekeinek előmozdítása, a munkásság és józanág apódsá, a szilkséges ismeretekben való oktatásmondja az alapszabály 2-ik §-a. A céluk nemes, oly fontoság, hogy ezért lelkesedni nem tudni a közönyös, önzó, semmivel nem törődő nem tud.

Panaszkodunk mindannyian, hogy ifjúságunk korcsmás, verekedő, illemtelen. A fájdalom, az aggodás szállja meg a komolyan gondolkodók lelkét, mi lesz városunkkal, melynek jövőndopolgári olozlopat ilyenek. Az aggodás közepette mintegy reményásgor csillan fel a Katolikus Legényegylet eszméje. És a nemes eszme, kiemeli az ifjúságot a tepszedsből, a ledérségből, nemessen gondolkodó, dolgozó lelkesülő ifjakká tenni őket, kik majdan hitünk, városunkat, hazánkat megvédeni, azokért dolgozni képesek legyenek, — kezdet testet ülteti. Az elhangzott felhívó szózat nem lett a pusztában kidőlt száva, mert az ifjúságnak egy kis csoportja megértette a kezdeményezők nemes szándékát. E hó 19-én megalakult 60 rendszer, 12 alapító és 10 pártoló taggal a Katolikus Legényegylet.

Nem nagy számok, de kezdetnek megjárja. En, a Katolikus Legényegyletnek ez időszentini elnöke, szeretettel szólok mindannyitokhoz fiatal barátaim, kedves véreim! sorakozzatok a kibontott zászló alatt, sorakozzatok számosan, sokan. De nem! Sorakozzatok mindnyájan kivétel nélkül, hiszen ti nem akartjátok, nem akaratjátok, hogy derék ayáitoknak, öseiteknek szegyenére legyetek. Hiszen remélem, hogy komolyan gondolkodtok és magotokba szálított, — sietni fogtok kölrinkbe, hogy ott művelődjétek, hogy ott nemessen elsősorakozzatok.

Szeretettel szólok a fiatalág minden egyes jóakarójához. Sietetek az ifjúság megmentésén dolgozni! Sietetek első sorban ti szülők, kik gyermekeitek jövőjét igazán sziveiken viselitek.

Merdecháj vallásos lelke valami isteni csodát látott ebben. Ez megedzette őt. — Rohant tovább.

Elhatározta magában, hogy rohanni fog, mig az ereje tart, a végkimerülésig.

Néhány perc múlva elérte a lakását. Barátaik menekülésre intete. Ő rohant tovább, tovább.

Szive gyorsan dobogott. Egész testében felhevült, izzadt. Ő csak futott tovább.

Megbotlott egy kőben. Izadt orcájával barázdát szántott a hevon. Feldől Futott, rohant tovább.

Később pedig, mintha csak erőt, izmosodást várna e szavaktól, — kidőlt a pusztá, sötét éjszakába:

— Ébredjétek magyarok! Ébredjétek honvédek! — s futott tovább.

Egy fél óra múlva kimerültnék érezte magát. Megallott. Az oláhokat nem látta többé mögött. Pár pillanatra leült. Feldőlott a szaladt tovább.

Másfél órányira Naszódótl, egyik hely lábánál két embermasszagnyira fordult össze a havat. Merdecháj odagért. Testét hidegség járta át. Félre csengtek. Szemei szikráztak. Félig álltan bukott bele a hótömegbe.

(Folyt. köv.)

FÉNYKÉPEK és fényképnagyítások a legszebben és legolcsóbban
Daróczi Imre műtermében készülnek
 Hajdunánáson,
 BOCSKAY-TÉR, a városházzal szemben.

Hassatok oda fiataloknál, hogy azok mindannyian tagjai legyenek a Katholikus Legényegyletnek. Hogy ez a nemes intézmény hatalmassá legyen, az első sorban töleik függ. Ha megkövetelték fiataloktól, hogy a Katholikus Legényegyletnek tagjai legyenek, akkor ez az egyetlen virágzó gond, ti pedig nem fogtok aggodni vásár- és ünnepnapokon azon, vajjon nem agyonverve hozzák-e haza fiatalokat?

Fiatlok mellett magatok is tagjai lehettek az egyesületnek, alapító vagy pártoló tagjai s így míg egyrészt anyagi támogatásban részesültek az egyesület, másrészt meggyőződés szerzetek arról is, vajjon hasznosan töltik-e az időt az egyesületen fiatalok?

Előre szülők a jó példával, lépjétek az egyesület alapító és pártoló tagjai közé s fiatloktól követeljétek meg szigorúan, hogy ez az egyetlen rendes tagjai legyenek.

Nem csak a szülők, de mindannyian kik szívóknak viselik az ifjúság sorsát, kik azt akarják hogy városunk jövőjöd polgárai kifogástalan legyenek, polgárok legyenek, sorozakoznak a zsidó alá, most csakis összetartással, közös akarral érhetünk célt.

Ha fáradsággal, közös akarral sikerülni fog az ifjúságod munkássá, józanná, műveltt tenni, akkor nyugodtan nézhetünk a jövőbe, mert zök a fiatalság, azé a jövő.

Végshő Daniel.

Községi képviselőtestületi közgyűlés.

Élénk érdeklődés mellett tartotta meg a községi képviselőtestület november 24-én délután közgyűlést. Majdnem teljes számban feljötték a képviselőtestületi tagok és a harminc tárgyat magában foglaló gyűlés több mint két óráig tartott. Az előterjesztett ügyeknek legnagyobb részét az előterjesztett határozati javaslat elfogadásával intézték el, csak néhány tárgy adott okot a vitára.

Részletes tudósításunk a következő:

Pont 9 órakor nyitotta meg Szabó Elemér községi főbíró a közgyűlést.

Néhány tárgyaló gyors egymásutánban elintézték. Tudomásul vették a megyei bizottságnak az egészségügyi felügyelőség állást, a piaci bődék helyének átbeszélését tárgyában hozott közgyűlési határozatot, a községnek a délmagyarországi közmivvelődési egyesület alapító tagként történő belemelését és végül a községi szolgálat személyzet fizetés felemelését jóváhagyó határozatot.

Ötödik tárgyként került sorrendre a Pozsgay Imre telebészessé lojttán a bizottságekppen leteti 200 kor. kifizetés megtagadása s a vármegyey törvényhatóság bizottság által megsemmisített közgyűlési határozat. Farkas Győző határozati javaslatot terjesztett elő, miszerint a községben a 200 kor. biztosítékekpen elhelyezett összeget utálja ki minden kamat nélkül, mivel nemcsak Pozsgay Imre, hanem az indítványt elfogadó képviselőtestületi tagok is éppen úgy felelősek.

Tóth M. Pál szözlött a javaslathoz és azt nem fogadta el, sőt nemcsak a 200 kor. kifizetésnek megtagadást indítványozta, hanem hogy a felmerült összes perköltiségek iránt a község indison pert Pozsgay Imre ellen, mert annak idején a várost irásban és szóval biztosította arról, hogy amennyiben perveztes lenne az összes költségek fedezé.

Farkas Győző ellene szói az indítványnak, mert szerinte fel kell tételezni és ő meg is van győződve hogy minden képviselőtestületi tagot csak a községért vezet és nem tartja helyesnek jóhiszeműleg hozott határozatból kifolyólag bárki ellen is a felelősség megállapítását.

Kömmering János szözlött ezután. Visszapillantást vet eme ügy kezdetére, az évek hosszú során lefolyt harcokra és e per megindítására. Ómár akkor kérte és óva intette a képviselőtestületet, hogy a kétes kimeneteli perbe bele ne fogjon, mert ő sem látta volna meg a községnek az intési díjakat, mivel jogerős törvényható-

sági határozattal szedte azokat fel az azt kiállító tisztivel. Már akkor látta, hogy nem közérdek, hanem személyeskedés műve e pör s azért is elenizte, de ma, mikor a pert elvesztették, tisztába kell lenni mindenkinek, ki a per megindítása mellett szavazott, hogy annak következményéért is felelős és azaz nemcsak Pozsgay Imrét, hanem a többi vele együtt szavazó képviselőtestületi tagokat is felelőssé teszi, de mivel a képviselőtestület ugyanabba a helyzetbe kerülne ma, ha Tóth M. Pál képviselőtestületi tag indítványt elfogadna, mint akkor, ama intési díj iránti per megindításakor jutott: csak a létébe helyezett 200 kor. biztosíték összeg visszatartását indítványozza annak a reményének kifejezésével, hogy azaz elszűrt eme ügy végleg lekerül a községi tárgyszorozatról.

Mivel úgy Farkas Győző, mint Tóth Pál indítványukat teljes egészükben fenntartották, emelkő főbíró elrendelte a névszerinti szavazást, melynek eredményeképpen a Kömmering János indítványát fogadta el a közgyűlés.

Nagy lelkesedéssel vette tudomásul a közgyűlés Fircak Gyula Munkács egyesületi elnöke, Bánya János szerencsi kesztes-pöblénos és Rákosi Viktor országgyűlési képviselő köszönő s lapunkban már ismertetett leirát.

A keszteméti károsulat részére 50 koronát szavaztak meg s az előjáróságod megbizták a magánygyűléssel.

Ezútn került tárgyalás alá lapunk 3-ik számban részletesen és teljes egészében ismertetett 1912. évi költségelirányzat, melyet a közgyűlés teljes egészében elfogadott, továbbá Farkas Győző főjegyzőnek a végrehajtói és végrehajtó-felügyelői állások újból való szervezésére, valamint a jegyzők lakbérére, segédjegyző, iktató, írások, végrehajtók, városadása és közgyám javadalmának megállapítására vonatkozó községi szabályrendelet módosítását.

Az előterjesztett javaslat szerint úgy a végrehajtói mint az írások állások életfogytiglan való beállításra lett terveh véve, azonban az írások állásoknak a régi rendszer szerint való beállítás mellett határozott a közgyűlés, míg a végrehajtói állást Szakal Ferenc indítványnak mellőzésével, ki ragaszkodott a 3 éves választási rendszerhez. Tóth M. Pál, Révész Mihály képviselőbizottsági tagok és Farkas Győző főjegyző hozzájárulása után a javaslat elfogadásával szervezte a közgyűlés.

A tisztviselői fizetését illetve lakbéréket pedig a következőképpen állapította meg 1912. jan. 1-től kezdődőleg, főjegyző, adóügyi jegyző és közigazgatási másodjegyző lakbérére személyenként 600 kor. összegben; segédjegyző fizetését 1400 kor., lakbérére 400 korona; iktató fizetését 1200 kor., lakbénére 400 kor. írások fizetését egyenként 1000 kor., lakbérére 300 kor. 1. végrehajtói fizetését 1000 kor., lakbénére 300 kor., községi közgyám, városadása fizetését pedig 100-600 kor. összegben állapította meg, valamint a két községi orvos lakbénére személyenkénti évi 600 kor. ban. Azonkívül fizetésjavításban részesült: végrehajtó felügyelő évi 400 kor. fizetés, természetbeni lakás: kórházi őr, kertgazda évi 100 korona, kéményseprő fizetés 100 kor., erdőkerülő fizetés 200 kor., 2 toronyőr fizetés 400 kor., gyepmester 300 kor., fizetés.

A többi tárgyakat gyors egymásutánban tárgyalta a közgyűlés, Jónás Mihály görögkúri főbíróról panaszi illetékes hatóságokhoz utasították; a hitelesítveket gyékényfőző házilag felállításához a támogatást, amennyiben megvalósulna kiállításba helyezte; elfogadta Kozma György községi végrehajtó lemondását; Pető Daniél és társai kérvényét pedig, hogy a mezei kőértélek körül szigorú eljárás fogantatásosításuk előjárásnak kiadást; kiutalták az anyakönyvi kivonatokat befolyt összeget az azokat kiállító tisztviselőeknek; és végül elhatározták, hogy a községi tőképeknek közül a jövő évben 17,427 kor. 84 fillt a hajduudorogi részvény-takarékpénztárbán 20278 kor. 30 fillt a hajduudorogi hitelbankban, 3078 kor. 73 fillt a hajduudorogi hitelszövetkezetben 3078 kor. 73 fillt pedig a hajduudorogi népbankban helyez el.

Ezen kívül még néhány illetőségi, segély iránti ki és beutalások leirátgyadása után a közgyűlés véget ért.

Kivándorlók dala.

Irta: Petrus Jenő.

Miért szerettek oly magyar hazám?
Oly odadón, oly hón, oly igazán?
Hisz harod közt nem lehettem boldog —
Mint mostoha viseltt rád gondot...

Szülőbányám, édes Magyarország!

Bucsuval fordítsd felem orádot!
Értsd meg az én könnyes sóhajtamot:
E világon bus nagy árváságom...

Árváságom, hogy elengedsz mennem,
Hogy elhagylak hénytelenségemben,
Ketten érnék egyet e világon,
Egymás nélkül csak a másvilágon...

Úgy beszélnek, hej, csak úgy — ha látják:

Gondos kezzed, fiad hogy dőljék!
Úgy beszélnek, ha szeretted lelked —
Fiattal gyámúllatja kerted...

Isten veled! hajh, itt hagyom szívem...

Koporsómig rád gondoltok híven:
Kis bölcsöm mint mágnas ragad hozzád!
Szülőbányám, édes Magyarország.

VÁROSHÁZ.

A munkás biztosítók pénztárból. A debreceni kerületi munkás biztosítók pénztár igazgatósága a felmerült sok panasz megszüntésére céljából helyi megbízottként kinevezte Kanyuk Leopold községi jegyzőt, aki most már nemcsak a be- és kifizések nyilvántartását vezeti, hanem ugyanezen hatáskörrel van felruházva, mint amilyennel a pénztár igazgatósága az egyes munkásokkal bír, és így a járulékok befizetése is nálán történik a jövőben. Az igazgatóság ezáltal elejét igyekszik venni, hogy a jövőben is a felek esetleg nepláziási tevédekekből kifolyólag Debrecenbe legyenek kénytelenek utazni, s hogy ezután az egyes felmerült panaszok már itt elintéztethessenek.

Hivatalvizsgálat. Báró Huszár Sándor kataszteri nyilvántartó biztos nov. 22-én a ház és földadó kataszteri bírókvek és az azokban előállt változások keresztívizsgálata vizsgálat felül. Davidházy Sándor vármegyey íb. főjegyző az adóügyi iródban tartott nov. 23-án hivatalvizsgálatot, hogy az adóvégrehajtás körül a pénztár igazgatóság által tapasztalt mulasztásokat ki terhel felelősség és eme mulasztásokat ki követte el.

A sertes-vásártér bekerítése. A vármegyey régebben elrendelte, hogy a sertes vásártér részére külön hely jelölendő ki és szabály szerint felkerendő. Az előjáróság Antal János ufehlertől vállalkozást tervet készíttetett, azonban az első és második ízben eme terv és költségvetés alapján megjelölt ves-szoytársulat eredmény nem vezetett. Az újonnan átdolgozott terv és költségvetés alapján nov. 23-án a főbírói tanács-teremben megtartott nyilvános árverésen a 420 folyómeter-hosszú kertes felépítését íj. Posta István építész és Kizmás László géplakatos 2510 koronáért elváltatták. A kertes ösopoton belül alappa beillesztett vas sinekőló állanak majd, melyre ezután a szabályos kocka által drótháló kerítés jön.

EGYHÁZ, ISKOLA.

Vasárnapi istentisztelet. A görög katholicus templomban Deak misét mondja 1/2 8 órakor Ujljelyi Jenő segéd lelkész; 10 órakor ünneplés misét mond és a szentbeszédet tartja Ujljelyi Andor lelkész; a római katholicus templomban mise és szent beszéd nem less, a délelőtti ájtatosság 1/2 10 órakor, délután litánia 3 órakor; szent mise és szentbeszéd 10 órakor Hajdunádnán, tartja dr. lovag Kucsera Ferenc r. kath. lelkész; ref. templomban délelőtti 10 órakor és

délután 3 órakor 3. Vikrius mindkor kis m...

(Hajdunádnán)

Le Nov

S

M

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

Sz

délután 3 órakor istentisztelet: tartja Fodor Béniámin ref. lelkész.

Vikárius mise. Jaczkovics Mihály vikárius minden vasárnap és ünneppap délelőtt 9 órakor kis misét mond.

S z i n h á z.

(Hajdudánson, a Bocskay-szálló nagytermében.)

November 26-án, vasárnap

Leszámolás. (Énekes népszimű.)

November 27-én, hétfőn félhétárákkal

Muzsikós leány. (Operette.)

November 28-án, kedden

Sárga lilom. (Vidék történet.)

November 29-én, szerdán

Babuska. (Operette.)

November 30-án, csütörtökön

Sötét pont. (Bóházat.)

December 1-én, pénteken

Cigányzerelem. (Operette.)

December 2-án, szombaton

Biboros. (Papi dráma.)

December 3-án, vasárnap

Mária bátyja. (Énekes népszimű.)

H I R E K.

Személyi hírek. Jaczkovics Mihály püspöki közhelynök nov. 22-én Eperjesre utazott, hogy dr. Vályi János püspök temetésén résztvegyen.

Surgott Jenő a gazda-szövetségben. Surgott Jenő debreceni m. kir. gazdasági felügyelő nov. 23-án megtekintette a gazda-szövetség helyiségét, megvizsgálta eddigi ténykedését, azonkívül meggyőződést szerzett, hogy az állami segítségért vett 26 db tenyész-ízű, 34 db tenyész-terítés, 50 db emendi libe és 50 db orpington tyúk helyesen osztották ki s az előírt követelmények betartottak-e. A tapasztalatot felelt helyesen megelégedést fejezte ki s kiáltásba helyezte, hogy jövőre a miniszteriumban megteszi a szükséges lépéseket, hogy 50 db emendi lud és 20 db orpington tyúk, valamint 50 db mexikói pulyka osztassék ki és csirke-költőgéppel próbáljanak kiadassék.

Mihály-napja. Kedves és fényes ünnepély keretében folyt le Jaczkovics Mihály püspöki közhelynök nevénapja. Nemcsak rokoniak és barátai, hanem az egész város őszinte tisztelettel és szeretettel vette körül és sietett jókívánságainak ki fejezését adni. Hajdudorog intelligenciája teljes számban megjelent és melegen ünnepelt. Már a délelőtti órákban seregekkel a tisztelek és vendégek nagy száma és nemcsak a közel, hanem a távoli vidékről is sokan kerestek fel. — Este vacsora volt, amely a legkellemesebb és emelkedett hangulatban a késő éjszaka bejelenült. — A vidékről jelen voltak: Ruttkay Gyula nyíregyházi főesperes lelkész, — dr. Ámon Pál címz. kaunok, újbudéki r. kath. lelkész, — Szabó Miklós bókányi esperes lelkész, — Szerghy János nyírbélteki esperes lelkész, — Jaczkovics Pál bereg. kismalmi lelkész, — Mitrovics Elek nagykirályi lelkész, — Szaplonyay György ügyfelelőti esperes lelkész, — Cseh Lajos nagykirályi kath. gimn. igazgató, — Török Vince karagöri ref. lelkész, — Szirtes Antal corvási r. kath. lelkész, — Lázár Béla tiszabudai lelkész és Medveczy Pál kis-nyíregyházi lelkész; — világi férfiak közül ott láttuk: dr. Ámosi Tóth Kálmán karagöri polgármester, dr. Zeleny Zoltán debreceni törvényszéki bíró, Horváth Ferenc karagöri ref. főgimn. igazgató stb. — A vacsora alkalmával számtalan toasts hangzott el, melyekben az ünnepelt, mint az igaz szívű embert, a szívet, lelket meghódító igaz barátot és nemcsak féltett barátot és köszöntőtök fel. Meleghangú táviratban gratuláltak: Fizek Gyula munkácsai püspök, dr. Lányi József nagyvárdi fel-

szentelt püspök és a debreceni egyháztanács, leveiben pedig Papp Antal praelátus. Még részük volt a Mihály-napi jókívánságban Révész Mihály lakáreképítőbizottságának is, kinek szintén nagy számban voltak a gratulációk — s Kanyuk Mihály téglyárnyaló pénztárnoknak és Papp Mihály lakáreképítőbizottságának főkönyvelőnek.

Népkönyvtár. Az országos muzeum által ajándékozott népkönyvtárban a könyvkiosztási az uralokdó irárványos betegségek miatt beszünteték.

Verekedések. Nov. 18-án délután Zámbo György, Zámbo Bálint, Farkas Károly és Drigán Bertalan fiatal cigányok a piacon összeszóllakoztak, majd egymást kölcsönösen elverték. Különösen Zámbo Bálint sérülését súlyosnak, aki a bot-ütköztől kapott sérüléseiben fekszik. — Majdnem hasonlóképpen járt 20-án Gurbán Péter borlyégyed, akit Menyhárt György és Seres Gábor cigányok kaptak közre. Menyhárt a nála leve késsel hosszú és nehéz sebet ejtett Gurbán Péter fején. — Az eljárás mindnyáuk ellen folytatniban van.

Csendzavarás. Fejérvári Imre több társával sehogyan sem tudott belenyugodni, hogy a vasárnap csendes volt és az utcát kurjongatva és kiabálva járták fel — Botrányokozásért az eljárás folyamatban van ellenük.

A szüretet lakodalmi ajándék. E hó 21-én Kompar János, Szojka Miklós és Hojka János lakodalomban igyekeztek kocsin. Róth Salomon kormandja előtt megállottak, hogy a kulcsot megölthetik borral, amikor ismeretlen legények váratlanul reáuk rontottak és a kocsin a fiatal pár számára vett edényeket összetörték, a rajta lévőket pedig súlyosan megverték. Az ismeretlen tetteseket, kiknek nyomában vannak, a csendőrség nyomozza.

Felügyelő-bizottsági ütés. — A Népkárpénztár felügyelő-bizottsága énekesdi vizsgálatát nov. 23-án ejtette meg és minden figyelemmel találtak.

A régi haragosok. — Régi haragosok Módrán Imre, testvére András, meg ifj. görög Sándor. Nem is mulasztják el az alkalmat, hogy egymást meg ne bosszantsák, ha tehetik. És ez a köztudott cívódás annyira elmerésedet köztöltik, hogy 20-án a két Módrán-estvér utját állva ásvál és kapvált a szilhehez igyekező görög Sándornak, aki akkor szerencsésen megmenekült előlük, de másnap azután, amikor a piacon szembealldakozott velük, a szintén csak bottal leve Módrán Imrétől és Andrástól nem ijedt meg, hanem alaposan elverte őket. Az eljárás mindhármas ellen folyamatban van.

Nincs trafik. Azt hittük, hogy mivel a dohánnyárukaik drágább emeltek, a fogyasztás kevesebb lesz. Hogy mennyire csalódnunk azt a pénzügyminiszterium statisztikája bebizonyította, mert dacára, hogy a dohánnyáruka oly nagy mértékben emelkedtek, a fogyasztás a megelőző év hasonló időszakhoz viszonyítva nem csökkent. Sőt, hogy a fogyasztás mily nagy, igen erősen bizonyítja az, miszerint, ha trafikainkba bemenyünk, sokszor nem kapunk némely faj szivarokat, mert a debreceni főtrálik nem tudja őket kiszolgálni. Nem elég, hogy méregdrágán kell megvennünk, de még tetéjébe a fogyasztóközösség is bosszudagoknak is ki van leve, pedig megérdemelné annyi figyelmet, hogy a főtrálik az állam ellenük kelő dohánnyékészlettel és utánián, hogy gondoskodjon a kisebb térdések szükségleteinek pontos kielégítéséről.

Uj vállalat. Iszák és Szender cég koporasz gyára, amit emellettük, részvényársasággá alakult, mely a cég összes aktívát és passzívát átvelele felváltja és fejleszti a vállalatot. Az alakuló közgyűlés e hó 19-én tartott meg a hajdudorogi Hitelekbank helyiségében Szabó Elemér főbírák elnöklete alatt. Az igazgatóság elnöke Szabó Elemér lett, tagjai Frenkel József, Róth József, Rothmann Péter, Engel Ignác, Szender Farkas, Gaál Ignác, Józsefvölgyi bizottságának tagjai pedig, Feindmayer József, Szabó Miklós, Görög Ferenc és Tóth István. A vállalat ügyvezetőjévé Iszák Antal, ügyvezető Dr. Szervánszky Imre és könyvelővé Iszák Márton választott meg.

Üzletátadás. Iszák Antal a már évtizedek óta fennálló hó hírnevű piaci kőfészetét, másrészt elfoglaltsága miatt átadta Róth József hajdudorogi kereskedőnek.

Dr. Vályi János gör. kath. püspök temetése f. hó 23-án tartott meg Eperjesen. A temetési szertartást, melyet a székesegyházban gyűszmese előzött meg, Dróhobeczky Gyula körös végzettséggel végezte segédlettel. Azután a holttestet körmenetben körültették a főútcán és a Mária szobor körül, majd a székesegyház sírboltjában helyezték el örök nyugalomra, ahol már két előde, Tarkovics Gergely és Gagancz József alussza örök álmát. A görög katolikus magyarok országos bizottsága, mely az 1900-iki római zarándoklatot is rendezte, a halál hírére előki táncszünetet tartott, az érdekeltek székes káptalanhoz részvétlel táviratokat és azonnali az elhunyt ravalóira koszorút küldött. A temetésen az országos bizottságot Andor Gyula nyugalmozott elnöki tancos képviselte. Hajdudorog püspöke képviseléseben fő Jaczkovics Mihály vikárius vett részt a temetésen. Még megemlíthető, hogy az új püspök kinevezéséig, az elhunyt egyházmegyét Kovalyicz Kornél nagyprépost kormányozza.

Elmaradt gazdakörli gyűlés. A hajdudorogi gazdakör szövetsége nov. 19-é összehívott rendes gyűlést elmaradt, mivel a tagok az alapszabályok szerinti előír számban meg nem jelenek. A gyűlést a vezetőség dec. 3-ára halasztotta el.

Népmozgalmi statisztika. Az elmúlt héten születési eset volt 5; házasságot kötöttek: Schneider György, Jenes Máriával, Brán László Pogácsás Terézével, Fodor György Kozma Máriával, Vince Ferenc Pogácsás Máriával, Juhász György Gombál Máriával, Szabados Antal Szék Borbálával, Megyesi György Círa Ilonával, Brán Péter Gurbán Juliánával, Círa György Kaskó Borbálával. Elhaltak: öv. Lelez Györgyné 80 éves g. kath. Nagy Mária 1 éves, Papp Juliánna 1 éves, Fejérvárti Demeter 60 éves, Balog Zsigmond r. kath. 18 éves, Iszák Mártonné 73 éves. Kihirdetett: Lelez János Csontos Juliánával, Szigethy János Rác Juliánával.

Legjobb, legszebb és legolcsóbb
órák, ókszerek jótállás mellett
Gasparik Ádám műtérás és
ékszerésznel
DEBRECZEN, Hunyadi-utca 12.
Ugyanott órajavítások legolcsóbban jótállással.

Katholikus Legényegylet. F. hó 19-én megalakult a Hajdudorogi Katholikus Legényegylet 60 rendez, 12 alapító és 10 pártoló taggal. — Fővédője: dr. Fizek Gyula munkácsai püspök; védője: Jaczkovics Mihály vikárius igazgatója; Ujhelyi Andor parochus; sz. széki tancos, elnöke: Véghő Dániel segédlelkész, alelnöke: Korpos László igazgató, titkár: Veres János, pénztáros: Szilágyi Péter, gondnok: Tóth Imre, könyvtáros: Papp György. Az egyleti tagok minden vasárnap és ünneppap d. óra 4 órától a gör. kath. lelkviskola termében jönnek össze, hol oktatásban fognak részt és azonnali az egyel vezetősége gondoskodni fog hasznos szórakozásról is.

Felügyszett végrehajtó. Nemes Zoltán jártási főszolgabíró nov. 18-án vizsgáta meg Kozma György kézségi végrehajtó ellen a hozzá benyújtott panaszokat. Mivel a fegyelmi vizsgálat során benyújtást nyert, hogy Kozma György hivatali teendőit nem teljesítette kötelesegszerűen és tisztviselőnek nem illő magatartást tanusított, állásától felügyszette.

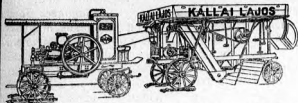
A virilisek névjegyzékét megfellebezték. Lapunk múlt heti számban közöltük a községi legköbb adó fizetők névjegyzékét. Ellene törvényes időben fellebezték nyújtottak be Tóth István földbíróhoz, Tóth Pál lakáreképítő pénztárnok és Pozsgay Lajos hitelszövetkeztü ügyvezető.

Felhívjuk olvasónk szives figyelmét Rosenbergh H. Desző ékszerész házhoz.

Goldstein Karolina első debreceni orvosiag elismert melliző műterme a megyeházzal szemben levő Miklós utca 5. szám alá lett áthelyezve.

„A köztudatba ment át“, hogy csakis

Kállai LAJOS motorgyára



Budapest, VI. Gyár-u. 28.

szállítja
teljes jótállás mellett
a leghirvezebb motorcsepítő
készleteket.

Saját érdekében kérjen minden gazda disz-főárlapot, melyet
ingyen és bérmentve küld a gyár!

Fontos figyelmeztetés! Kállai LAJOS hirneves motor-
gyára nem tévesztendő össze
más Kállai nevű cégekkel.



Apró hirdetések.

**Híres aranybánya krém! Arany-
bánya szappan! Aranybánya poudert.**
Sok évi tapasztalat és vegyelemzés után sikerült
egy olyan tejcrém előállítanom, mely az arcnak
eredeti színét megtartja, s ami főújdony, hogy nem
ártalmas, mert e krém sem ligányt, sem más ár-
talmas anyagot nem tartalmaz. Csoda hatása van
széplő és májfoltt ellen. Eltávolít minden pórsenést,
sömört és bőrhámlást, kisimítja a ráncokat s az
arcbőrt üdévé változtatja. Nappal is használható
mivel nem zsíros s a pudert jól állja. Esténként
borsónyi nagyságot kezeinkkel az arcunkra dörzsöl-
niük egyenletesen s reggel az aranybánya szappan-
nal lemossuk. Ára a krémnek 80 fillér, hozzá-
való poudert, 80 fillér, szappan 80 fillér. Legalább
3-3 darab vételénél bérmentve szállítok. Egyed-
ül készítője: **Vidder Péter** gyógyszerész Nagy-
bányán.

Állami szolgálatban levő fiatalember nősi-
lés céljából megfelelő irodai alkalmazást keres.
Cím a kiadóban.

Keresek

Mezőgazdasági gépek elárúsítására alkalmas
és megbízható egyent. Kik **bizományi raktárt**
volnának hajlandó tartani előnyben részeseinek és
szép jutalék biztosítattik számukra. Értekezni lehet
alólrólalt Hajdunánáson.

Sáfrány Géza

takarékpt. pénztáros a M. Á. V. gépgyárának
képviselője.
A legkiválóbb újdonságok raktárában meg-
tekinthetők!!

Aki a **legjobbban szerkesztett**, teljesen
független, nagy, előkelő napilapot járattatni óhajt,
fizesse elő **»Az Újság«**-ot! — Vasárnap **»Asszony«**,
»Gyermek« melléklet. — Előfizetési árak: Egy
évre 28, félre 14, negyedévre 7 korona, egy
hónapra 2 kor. 40 fillér. — **»Az Újság«** terje-
delme rendszeren 32-36-40 oldal. Vasárnap és
ünnepeken 80-100-200 oldal. — Megren-
delési cím: **»Az Újság«** kiadóhivatala Budapest,
VII. kerület, Rákóczi-ut. 54. szám.

Egy jó családból való fiu
tanulónak, azonnali belépés
mellett felvétetik

Rothmann Péter
vegyes kereskedésben Piac-tér 1. sz.

Petőfi cipő krém

**Legszébb, legjobb,
legkiadósabb.**

Egyedül készítője:

NEUMANN NÁNDOR
vegyszeti gyár r. t.
Debreczen.

Pénzének ellensége,

aki ékszer-szükségletét nem

Rosenberg H. Dezső

ékszerüzletében szerzi be
Hajdunánáson, (Postával szemben.)

Raktáron tart:

gyémánt és briliáns
ékszereket, arany- és
ezüstneműeket, továbbá

6 és 12 személyes evőkészleteket,
gyermek evőkészleteket és min-
denféle alkalmi ajándéktárgyakat

izléses kivitelben és szolid árakon.

Briliáns tárgyak 500 K-ig álladón raktáron.

Kérem kirakatom megtekintését!

Apró hirdetések

felvétetnek a

Szövetkezetben.

Egyszeri hirdetés díja 30 fill.

Meghívó.

A

„Gazdák Szövetsége“

december 3-ik napján délután 4 óraker a
gazdaköri helyiségben

rendes gyűlést

tart, melyre a tagok azon figyelmeztetéssel
hivatnak meg, hogy tekintet nélkül a távol-
levőkre, a gyűlés határozni fog.

POZSGAY IMRE
jegyző.

SZABÓ ELEMÉR
elnök.

Tárgy: Számadás előterjesztése.

C S A R N O K.

A kőimádó.

Andri bátya köveket tör a Karsztban. —
A kőtörő sovány, vékony emberke, fekete a haja,
fekete a szeme, fekete izomtalan lábszára, még
az arca is koromfeketének látszik. Mikor negyven
éves lett, végképpen elunta a legényéletet, egy
este lement a szomszéd határba és így szólt a
fényes szemű Bianchához:

— Te jó leány, te nagy, szeid, fekete leány,
jőjj hozzám feleségül. Aranyakat hozok neked a
hegyekből. Légy az enyém s annyi pénzt adok,
amennyit csak akarsz.

A leány ránézett a szegény horvát szomo-
ruan kallimpáló karjaira s majdnem elnevette
volna magát, ha meg nem látja szemében a
becsületes tüzet, amely aranyosra gyújtotta körül-
ötte a sötétséget és úgy redtűzött, hogy szinte
elállt a lélekzete. Nem is tudott ellentmondani
neki; egy hét múlva szépen elbucsuzott az atya-
fiától és Andria felesége lett.

A kőtörő egy égbenyűl sziklán lakott. —
A fából és vályogból összerótt házikót meztelen
hegyormok parkányozták s a csend állandóan
olyan nyomasztó volt azon a vidéken, hogy
Andria a tetőre egy székereplőt tűzött szórakoz-
tatónak, csiripelő fa-madárnak. Maga is többször
félt emben a kopár csendességben. Ember több
nap jár földre sem akadt. Mikor szürke hajnalban
vállára vetette kőtörő csákányát és a fenyesek
között a vasut töltés elé ment, sokszor megállt
és ijedten hallgatta szive dobogását. Még egy
madár se tévedt arra. A kietlen hegykatlanban
egyedül a szive dobogott élelet akarva, éleletit
kiadva. Ez elcsigszott. Este azonban, mikor
hazament, otthon találta az asszonyt és megviz-
sgálódt.

Tíz évig éltek így, szóltalan, szomoruan,
egyhanguan. A kőtörő még soványabb és feketébb
lett. Megöregedett. Legalább is hatvanöt évesnek
látszott. Időközben három gyermeke született s a
nyomor most már teljes erővel ráta a törpe
hegyi viskót. Az asszony megfőzte az abédet, a
vacsorát, ettek, lefeküdtek és unták az élelet,
unták a munkát, unták egymást. Bianca örökösen
fekete szoknyát, fekete főkötőt és fehér bluzt
viselt. A hegyi lakók lassanként lakóak, soványak,
bizalmatlanok, érdesek és kegyetlenek lesznek,
mert a sziklák szintelen egyhangúsága az embert is
megkövesítik.

Esténként az asszony sandán tekintett az
öreg emberre.

— Hol a pénz, öreg? Elhozia-e a pénzt,
amit ígért? . . .

Andria kétségbeesetten vágta le a csá-
kányát:

— Nem látod, hogy egész nap töröm a hegyeket? . . . Nincs . . . Nincs.

Az asszony nevetett.

— Menjen maga, vén ember. Becsепolt. Tudtam, hogy megcsal . . .

Ilyenkor a kötőrő leült egy szikla peremére és felgátta lábait a szédítő mélységbe. A gyermekei — épp oly felelők és soványak, mint ő — éhesen visongtak a fehér sziklákon, mint a kővi sasok.

— Nézze a gyermekeit! . . . Csupa piszok és rongy miedahánya. Mit csináljunk velük? Nem segíenül magát?

A kötőrő vállat vont,

— Miért nem szerez pénzt? — kinezta tovább az asszony.

— Nem lehet, nem akarják . . .

— Kik?

Az öreg összeráncolta a szemöldökkeit és száraz ujjával a messzeségbe mutatott:

— Ők, a hegyek. A hegyek kegyetlenek. Hiába töröm a testüket a fejszémmel, a kőmőm-mel, a homlokkal, — visszavágnab, földre-csapnak, összeszipornak. Nem akarják.

— Buta beszéd, — mondotta az asszony és otthagya.

A kötőrő magaköré gyűjtötte a gyermekéit. Szeme sugárzott a félelemtől és erősen átölelte őket. Azután mesélt nekik a közöporokról, a hegyvadászokról, a vörös sziklákról, amelyek agyon-titk az embert, ha közelébe mer férközni — s maga is megijed a mesétől. Az alacsony kunyhóban valami ismeretlen valóság babonája kísértett.

Mikor kiűnt zengett az ég és villámok cik-káltak végig a völgyekben, az öreg sápadtan figyelt:

— Halljátok a hegyek haragszanak . . .

Fájt neki az asszony kegyetlensége. Nem is ült le a közös vacsorához, hanem vágott magának egy darab kenyeret és csendesen a sarokba kuporodott. Másnap azonban új kedvel ment le a kő-pokolba. Ugy érezte, hogy most győzni fog és pénzt, sok pénst visz haza az asszonynak. — Lihegve, izzadva, nekiprosoodva csapta csákányát a sziklába, szemei szikráztak, lendülő karját majdnem kiflicamodták, — a gögös szirt azonban hideg csengéssel kacagta.

— Csak az asszony ilyen gonosz. — Gondolta magában és tovább dolgozott.

Az ebédjét egyik porontya hozta ki, mert csak késő este ment haza, hogy ágyba dobja véres, öreg testét. Az arcán állandó verejék ült, mintha könnyek lepiék volna őt, beesett szemei nedves tüzből égtek, jóllehet nem sirt, nem is tudott sírni sohasem. Vágta, verte, tépte, csikarta az irigy köveket és egyhangú hegyi nótákat dudolt hozzá.

A hónap végén megint kétségbeesetten szólt a feleségéhez;

— Nincs pénz. Nem bírom, nem bírom . . .

Istentelen ember kelmed, azért nincs köszö-net a munkájában.

Az öreg figyelt.

— Mondj, mikor volt templomba? — fag-gatta az asszony.

— Régen, Bianca, talán akkor, mikor veled mentem a paphoz . . . Igazad van imádkoznom kellene.

Azzal kiment. A templomba indult, de této-vázó, kimarjult lábai önkéntelenül is a hegyek közé v.ték. A borus, novemberi alkonyat homá-lyos n világitotta meg a völgyet. — Andria csak ment, ment előre az alvó csendességben. Olykor kibukkant a szirtékből egy merev-füfü, kő-arcu manó és lopva rásandított. Azután lenézett a

szirtről. Egy fekete ruhás öregasszonyt látott meggörnyedten, alázatosan, mintha nehéz köveket cipelt volna a hátán. A ruhája, csontos, gyökér-szerű arca sziklaszínűnek látszott s lassan, téve-dezve mászott előre, mint a hegyek porzintú férge.

Andria szíve elszorult s zavaros szemében valami babonás rajongás csillant meg. Szeretett volna megáldzkodni, mint még soha s lement a völgybe, a hegyek feneketlen mélységeibe. Körültekintett a szűk kő-skatulyában s a csupas szirt-falak, a csend egészen megbénították. A völgy legfenekén térdre esett. Azi hitte templomban van. A jeges szelek viharászva, örülten fűtültek s a tühéges, karcus szirtet úgy sivalkódtak, mint az orgonásipok. Mindenütt a hegyek, a kövek örü-lete lebegett

Andria imádkozott.

Egy szikla felé fordult, amelynek egyik du-dorodása az emberi szemre hasonlított és nézte, sokáig mereven nézte. Emlékeztetett az a szirt a sörényes oroszlánra, meg a karthágói vicsgórgó Dagon-bávjánára is, de a kötőrő ebben a pillan-atban megértette, hogy az egyedülvaló, vért és életet kívánó kő-isten áll előtte és leborult a földre.

Imádta a követ, az Istent.

Az asszony egész éjjel várta otthon. Hajnali három órákor végre valaki kopogott az ajtón.

— Te vagy az Pietro? — kérdezte moso-lyogva Bianca.

— Én.

— Nem látad az uramat? Még mindig nem jött haza.

— Nem is jön. A sziklák között holtan ta-láltam meg.

Az asszony kinyitotta az ajtót, beengedte a dalidás olasz legényt és elfújta a lámpát.

Telefon 17.

Telefon 17.

Épületefa, deszka, cserép és egyéb
építési anyagok nagy
választékban kaphatók

STARK JÓZSEF

fakereskedésében

Hajdunánáson,
Szentmihályi-ut.

Telefon 17.

Telefon 17.

GÖRÖG és RÓMAI

kathólikus imakönyvek

a legolcsóbb árakon beszerezhetők

Horovitz J. Gyula

köny-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében

Hajdunánáson a udrosházzal szemben.

Telefon 18.

Telefon 18.



Minden eszköz
magyar gyártmány!

Legolcsóbb
árak.

Uj! Gépraktár! Uj!

Tapasztalva a mindinkább fokozódó igényeket, melyek a nagyobb s kisebb gazdák részéről a föld termőerejének okszerű kihasználását s terményeik célszerű felhasználását illetőleg támadnak, s tudva azt, hogy az eszközt erre ma már mindenki a jó gazdasági gépekben keresi, elhatároztam, hogy gazdaközönségünk kényelmére egy a mai kor igényeinek megfelelő

MEZŐGAZDASÁGI

GÉPRAKTÁRT

rendezek be.

Abba a szerencsés helyzetbe jutottam, hogy a legjobb minőségű gépeket bocsát-hatom a t. gazdaközönség rendelkezésére. Ugyanis szerencsés voltam megszerezni a

„Magyar királyi államvasutak gépgyára vezérügynökségének képviselőjét” és az összes gyártott gépeknek kizárólagos elárúsítási jogát **Hajdunánás és Hajdudorog** területére.

Köztudomású a t. gazdaközönség előtt, hogy ma ezen gyártmányok úgy szerkeztük, mint a kiváló anyag folytán első helyen állanak.

Amennyiben vállalatomhoz **ügynökök nincsenek alkalmazva**, és a gépeket személyesen adom el. abban a helyzetben vagyok hogy azokat a **legjutá-nyosabb árban, és a hitel** igényeket a **legmesszebb** menőleg is kielégítve adhatom.

Raktáram szíves megtekintését kérve, vagyok tisztelettel

Sáfrány Géza

takarékpénztári pénztárnok,

mint a „Magyar Királyi Államvasutak gépgyára vezérügynökségének képviselője”.